ז: הכל ממירין פרק ראשון תמורה

אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות. פרש"י דהא אין לוקין דאמר אביי אין לוקין מדמי קאמר אכל חדא לקי ואליבא דמ"ד חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פ' כל שעה (פסחים דף מא:) לשון רש"י וכן מוכח הסוגיא כו): **שאין** זבין בחייהן. ואם תאמר ולא זכין בהן במייהן היכי מימר למאן דאמר בגמרא בתר מתכפר אזלינן ויש לומר דר"ל אף בתר מתכפר ולהו לאפוקי בעלים אחי:

לא שנו אלא בזמן הזה. כו) ופ"ת דאמר פרק שור שנגח הפרה (כ"ק דף נג:) שור ושור פסולי המוקדשין שנגחו אביי אמר חלי גזז ומוקי לה במועד אכל שור של פסולי המוקדשין פטור אלמא לאו דעבו קרינא ביה וקאמר התם נמי דשור של הדיוט שנגח שור של פסולי המוקדשין מייב אלמא משמע דקרינא ביה דעבו וצריך לומר דקמיימא מייבי בכבור כז) דלא מלי פריק ז) ובגרייתא נשאר קדשים דפריק להו בזמנן כז) והתם בזמן הזה מיירי שהרי האמוראים דמיירי התם עלה לא הוו בזמן הבית ואפילו הכי קאמר התם דלאו ממונו הוא ואם כן קשה הכא אמר דממונו הוא בזמן הזה וצריך לומר ז) הכא מתיא כרבי יוסי הגלילי והכא הכתם כרבנן ואע"ג דבפ' קמא דב"ק (דף יב: ושם ד"ה ואם) ז) אמר (ולשני) הא כרבי יוסי (והא כרבנן) ל"ל דלפי זה לא מיתוקמא ההיא סוגיא דפרק הפרה:

[1] נדבה תעשה [אותו] [6] זה קדשי בדק הבית ואין לי אלא נדבה נדר מנין ת"ל ולנדר יכול אפי' קדשי מזבח תלמוד לומר ולנדר לא יצאה זה קדשי מזבח ואין לי אלא נדר נדבה מנין ת"ל נדבה רבי אומר לא יצאה בהוצאת גופו הכתוב מדבר היינו תנא קמא [8] [א] מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אפי' אקדישה לדמי נסכים נמי לקי ורבי סבר בהוצאת גופו [2] [3](נמי) לקי אבל בדמי נסכים לא לקי ש"מ ואלא אותו למה לי לכדתניא [1]נדבה תעשה אותו אותו [2] תעשה נדבה ואי אתה עושה תמים נדבה בבדק הבית [4]מיכן אמרו [5]המקדיש תמימים לבדק הבית עובר בעשה ומנין אף בלא תעשה שנאמר [2]וידבר ה' אל משה לאמר לימד על הפרשה [3] שהיא בלאו דברי ר' יהודה א"ל [4]רבי לבר קפרא [5] מאי משמע א"ל דכתיב לאמר [6] לא נאמר בדברים בי [7] [8]רבי אמרי ([9]לא) אמור איתמר המעלה [10]אברי בעלי מומין לגבי מזבח [11] אמר [12]רבא [13]עובר משום בל תקטירו כולו [14] ומשום בל תקטירו מקצתו [15] ([16]אמר אביי) [17]אין לוקין על לאו שבכללות מיתיבי [18]המקדיש בעלי מומין לגבי מזבח עובר משום חמשה שמות תיובתא דאביי אמר [1] אביי בגברי קתני אי בגברי עוברין מיבעי ליה אלא פשיטא בחד גברא ותיובתא דאביי אמר [2] אביי [3] אפיק [4] הקטרת מקצתו ועייל קבלת הדם לר' יוסי ברבי יהודה אית ליה לתנא קמא לית ליה קשיא ל"א והא מדסיפא רבי יוסי בר' יהודה היא רישא רבנן תיובתא דאביי תיובתא: **מתני'** הכהנים ממירין [5] בשלהן וישראל ממירין בשלהן [6]אין הכהנים ממירין לא בחטאת ולא באשם ולא בבכור אמר רבי יוחנן בן נורי מפני מה אין ממירין בבכור אמר לו ר' עקיבא חטאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין ממירין [7] בו אף בכור אין ממירין בו אמר רבי יוחנן בן נורי מה [8]לו אם אינו ממיר בחטאת ואשם שאין זכין בהן בחייהן תאמר בבכור שזכין בו בחייו אמר לו רבי עקיבא והלא כבר [9] נאמר [10]והיה הוא ותמורתו יהיה קודש היכן קדושה חלה עליו בבית הבעלים אף תמורה בבית הבעלים [11]: **גמ'** תנן התם [12]בכור מוכרין אותו תם חי ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו [13] האשה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בזמן [14]הזה הואיל ואית ליה לכהן זכייה בגוויה [15] (הואיל ויש לכהן שותפות בו) אבל בזמן שבית המקדש קיים כיון דתם להקרבה הוא דקאי [16] אין מוכרין אותו תמים חי איתיביה רבא לרב נחמן מוכרין אותו תמים חי חי אין שחוט לא אימת אילימא בזמן הזה מי איכא תם שחוט אלא פשיטא בזמן שבית המקדש קיים וקתני [17] נמי מוכרין אותו תמים חי (אלמא אית ליה לכהן זכייה בגוויה) לא לעולם בזמן הזה [1] מי קתני מוכרין אותו תמים חי אין שחוט לא הא גופא אתא לאשמועינן [2] דבזמן הזה נמי מוכרין אותו תמים חי איתיביה

[3] דנפקא מלא תקרינו דמיד כן נכר (ויקרא כב): וקסרין הקבלת הדם לפנים קמא ליה ליה. וקאמינא ה': **רישא רבנן.** כלומר רישא דרבנן היא דלא ממיר בהן נתפסים בתמורה: **לא בחטאת ואשם.** שנתן לו ישראל שיקרינו לו אם המיר בו הכהן אינו עושה תמורה על ידו דהא אין לו חלק בו אלא משעת הקטרת אימורין ואילך וזכה [4] בנכסי ואמר בגרייתא בהאי פירקא [ע.] אין אדם מתפיס בדבר שאינו שלו: **ולא בבכור.** שנתן לו ישראל וטעמא מפרש הכא במשנה נופה: **מפני מה אין.** הכהנים ממירין בבכור והלא כולו שלהן הוא ומתיים הוא נותנו לו ואין הישראל מתכפר בו: **כשם שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם.** כלומר דין הוא שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם כו': **הוא ותמורתו.** מקום התמורה להקדש עצמו היכן קדושה חלה על ההקדש בנית הבעלים אף תמורה לא תחול אלא בנית הבעלים אבל בנית הכהן לא חיילא לגמרי הלכך אין הכהן ממיר בבכור אבל ישראל אם המיר בו נתפס בקדושה שהרי נרשומו חלה קדושה על הבכור: **גמ' מוכרין אותו תמים חי.** הטעמא משמע דין בזמן המקדש בין בזמן הזה והכי משמע אם בית המקדש קיים מוכרין אותו בהן לכהן אבל שחוט לא בזמיון קדשים הוא דלאו אורח מלרעא לעשות שחוטה בדבר שקרב ממנו למזבח ומי בזמן הזה הוא מוכרין אותו תמים חי בין כהן לכהן בין [1] כהן לישראל והלוקח יממין עד שיפול בו מום ויאכלנו דבכור [2] בזמן הזה מסגפל בו מום אין בו אלא איסור גזל שגזל את הכהן ואם מכרו כהן לו נתנו לו מותר לאוכלו וכדאמרינן בבכורות (כף לב:) גבי בכור בעל מום כו) (כל פסולי המוקדשין) ב"ה ממירין ואפי' עובד כוכבים מותר לאכול הימנו אבל בתם שחוט בזמן הזה ליכא: **ומקדש בו.** כהן את האשה דממוניה הוא: **לא שנו.** דכהן יכול למוכרו חי: **אלא בזמן הזה.** דלא קאי להקרבה: **ואית לכהן זכייה בגויה.** מחייה דבזמן הזה נמי הוו הבכורות לכהנים: **אין מוכרין אותו תמים חי.** דלית לכהן זכייה בגויה אלא מהקטרת אימורין ואילך: **מי איכא תם שחוט.** הא הוי קדשים בחוץ: **מי קתני שחוט לא.** דמשמע מינה דלאו בזמן הזה דבזמן הזה ליכא תם שחוט: **הא גופא קמ"ל.** כלומר מאי דקתני בגרייתא [3] גופה איצטריך לאשמועינן דמוכרין אותו תמים חי דס"ד דלית לכהן זכייה עד שיפול בו מום ולאו משום דתידוק מינה שחוט לא דהא בזמן הזה קמיירי וכזמן הזה ליכא תם שחוט:

בבכור

נדבה תעשה אותו. לבעל מום לדמי קדשי בדק הבית דלמזבח לא אפשר לאקרויביה דהא כתיב (ויקרא כב) לא תמנו מהם וגו': **אין לי.** רבוי להתפיס בעל מום לבדק הבית: **אלא.** על ידי נדבה כגון הרי זו לבדק הבית: **נדר מנין.** שאם אמר הרי עלי כהמה לדמי בדק הבית שמלוה להפרים בעל מום תלמוד לומר ולנדר והכי כב) נמי דרים נדבה תעשה אותו ולנדר כלומר וכן לנדר: **לא ילפי אלו קדשי מזבח.** דשייכא בהו הרלאה: **אין לי אלא נדר.** דנדר סמוך ללא ילפה ומשמע דאם נדר הרי עלי עולה לא יביא בעלת מום: **נדבה מנין.** שאין דשאי לומר על בעלת מום הרי זו למזבח: **תלמוד לומר נדבה.** ולנדר לא ילפה והכי מילדרים נדבה אשר תעשה אותו אי נדר לא ילפה: **רבי אמר לא ילפה בהרלאה גופו הכתוב מדבר.** שלא יקרינהו והיינו נמי קדשי מזבח כתנא קמא: [1] **וקנאי אלא אותו למאי אתא.** כלומר מינה כולה קרא מוקמת לדרשא דקא דרשת הלי נדבה ונדר: **אלא אותו.** דכתיב (שם) נדבה תעשה אותו למה לי: **אותו.** בעל מום אתה מקדיש לנדבה הבית כו': **עובר בעשה.** אהאי עשה דאמרינן ולי אתה מקדיש תמימים דהיינו לאו הבא מכלל עשה ועשה הוא: **לא נאמר בדברים.** כלומר בהאיי פרשה (כ): **לא אמור.** כלומר הכי אמר הקב"ה לאו אמור להם לישראל דלאו אינה הכא דאי עברי אהך פרשה עוברין בלאו: **אברי כו'.** הנתמים כמשפט עולה: **על לאו שבכללות.** דהקטרת כולו ומקצתו מחד לאו נפקי ואשה לא תמנו מהם [2] כדפריש לעיל (ו:) אבל לכולהו אינה לאו לכל חד וחד דהקדש נפיק מכל אשר בו מום לא תקריבו [3] ודרשינן ליה לעיל (דף ו:) לא תקדישו ושמיטה מלא תקריבו אלה לה' דגבי עוות לא שבור [4] וחיריקה מלא תקריבו דגבי מעוך וכתות (ויקרא כב) והאי לא לוקין דאמר אביי אין לוקין דאמר מרבי קאמר אכל חדא [5] אינה ואליבא דמאן דאמר חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פרק שני דפסחים (מא:): **משום ה' שמות.** ותשיב להו להני תרי בתרי: **בגברי קתני.** דלאו בהכי עסקינן דאי עבדיעהו לתרוייהו ליקי תרי אלא מילי מילי קתני שאם הקטיר כולו עובר משום בל תקטירו כולו או אם אדם אחד מקטיר מקצתו לוקה משום מקצתו אכל אי מקטיר חד לכולהו לא לקי אלא משום כולו: **אפיק חדא מיניהו.** אם כולו או מקצתו ועייל קבלת הדם דנפקא מלא תקרינו דמיד כן נכר (ויקרא כב): וקסרין הקבלת הדם לפנים קמא ליה ליה. וקאמינא ה': **רישא רבנן.** כלומר דרישא דרבנן היא דלא ממיר בהן נתפסים בתמורה: **לא בחטאת ואשם.** שנתן לו ישראל שיקרינו לו אם המיר בו הכהן אינו עושה תמורה על ידו דהא אין לו חלק בו אלא משעת הקטרת אימורין ואילך וזכה [6] בנכסי ואמר בגרייתא בהאי פירקא [ע.] אין אדם מתפיס בדבר שאינו שלו: **ולא בבכור.** שנתן לו ישראל וטעמא מפרש הכא במשנה נופה: **מפני מה אין.** הכהנים ממירין בבכור והלא כולו שלהן הוא ומתיים הוא נותנו לו ואין הישראל מתכפר בו: **כשם שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם.** כלומר דין הוא שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם כו': **הוא ותמורתו.** מקום התמורה להקדש עצמו היכן קדושה חלה על ההקדש בנית הבעלים אף תמורה לא תחול אלא בנית הבעלים אבל בנית הכהן לא חיילא לגמרי הלכך אין הכהן ממיר בבכור אבל ישראל אם המיר בו נתפס בקדושה שהרי נרשומו חלה קדושה על הבכור: **גמ' מוכרין אותו תמים חי.** הטעמא משמע דין בזמן המקדש בין בזמן הזה והכי משמע אם בית המקדש קיים מוכרין אותו בהן לכהן אבל שחוט לא בזמיון קדשים הוא דלאו אורח מלרעא לעשות שחוטה בדבר שקרב ממנו למזבח ומי בזמן הזה הוא מוכרין אותו תמים חי בין כהן לכהן בין [1] כהן לישראל והלוקח יממין עד שיפול בו מום ויאכלנו דבכור [2] בזמן הזה מסגפל בו מום אין בו אלא איסור גזל שגזל את הכהן ואם מכרו כהן לו נתנו לו מותר לאוכלו וכדאמרינן בבכורות (כף לב:) גבי בכור בעל מום כו) (כל פסולי המוקדשין) ב"ה ממירין ואפי' עובד כוכבים מותר לאכול הימנו אבל בתם שחוט בזמן הזה ליכא: **ומקדש בו.** כהן את האשה דממוניה הוא: **לא שנו.** דכהן יכול למוכרו חי: **אלא בזמן הזה.** דלא קאי להקרבה: **ואית לכהן זכייה בגויה.** מחייה דבזמן הזה נמי הוו הבכורות לכהנים: **אין מוכרין אותו תמים חי.** דלית לכהן זכייה בגויה אלא מהקטרת אימורין ואילך: **מי איכא תם שחוט.** הא הוי קדשים בחוץ: **מי קתני שחוט לא.** דמשמע מינה דלאו בזמן הזה דבזמן הזה ליכא תם שחוט: **הא גופא קמ"ל.** כלומר מאי דקתני בגרייתא [3] גופה איצטריך לאשמועינן דמוכרין אותו תמים חי דס"ד דלית לכהן זכייה עד שיפול בו מום ולאו משום דתידוק מינה שחוט לא דהא בזמן הזה קמיירי וכזמן הזה ליכא תם שחוט:

בבכור

עין משפט נר מצוה

[1] א מיי' פ"ה מהלי' ערכין הל"ו:
[2] ב מיי' פ"ח מה' איסורי מזבח הל"ד ופ"ט:
[3] ג מיי' פי"ט מהלי' מחוסרי הל"ב:
[4] ד מיי' פ"ח מהלי' איסורי מזבח הל"ד ופ"ט כל"מ:
[5] ה מיי' פ"ח מהלי' תמורה הל"ו:
[6] ו מיי' פ"ח מהלי' בכורות הלכה ג [ופ"ט ה"ד מיתן שו שעיף ו]:
[7] ח מיי' פ"ח מהלי' בכורות הלכה י:

תורה אור השלם

[1] ... ושור ושה שרוע וקלוט ... נדבה תעשה אתו ולנדר לא ... ויקרא כב כז
[2] ... וידבר יי אל משה לאמר: ויקרא כב יז
[3] ... לא יחליפנו ולא ימיר אתו ... וב ברע או רע בטוב ואם המר ... אתו בהמה בבהמה והיה הוא ... תמורתו תהיה קדש: ויקרא כז י

מוסף רש"י

[1] נאמר וידבר ה' וגו'. כתחלת ... פרשה כתיב (פסחים מב.). לא נאמר בדברים. מעריקין לאמר ... (ש). ועי' ר"ח שם). לאו אמור. ... אלו לשם שיש איסור לאו בדברים ... (ש). המקדיש בעלי מומין. ... דקטיין טלן לעולה (לעיל ז:). ... יכריז אותו תם חי. כמן הזה ... הכהנים מוכרים אותו לכהן ולוקח ... מין עד שיפול בו מום ויאכלנו. ... תמים שחוט לא נתן לו הקנה ... קטורה לאמור בהנאה, ... קדשים שפוטרין כמזן הוא (נ"ק ... המקדישין בו. כהנים, את ... אשה. דממונן הוא, דנעליו של ... היינו כהן, דמחנולה הכבור ... הוא (שם). לא שנו. דבכור ... הוי ממון נעלים כפרות תם (שם).

רבינו גרשום

[1] ... שיש שקרם מום קבוע ... קדישין יהואין לחולין ליגזז ... עבר ושמא במקדיש בעל מום ... מורה קהני (בריתא): אפילו ... בויא מילתא. דמקדיש בעל ... מעיקרו (מאום שפי מקדיש) ... המקדיש דקל לא הוי ביודי ... קל ליכא במינו מובחר ממנו ... בעל מום מעיקרא כיון ... יכא במינו ראוי ומקדיש בעל ... לקי (אפי' מקדיש ליה לדמי ... נסכים שיביאו כדמיו נסכים לקרן). ... לא אותו למ"ל) כיון דקא ... שה הכי נדבה ולנדר ביחד ... אותו למאי אתיא לכדתניא ... עובר בעשה. דלאו הבא ... לל עשה עשה: אברי בעלי ... מין. אימורין לוקה משום ... ורת כולו ומשום הקטרת ... עצו דיש בכולל כולו מקצתו. ... אמר אין לוקין על לאו ... כללות. על לאו שכולל בו ב' ... ורין רבל הקטרת כולו וכל ... מקצתו מחד לאו נפקא ... חתנו: בגברי קתני. אם הם ... אחד מקדיש ואחד שוחט ... מקטיר לוקה כל אחד; ... הכהנים ממירין בקרבן ... ין. וישראל ממירין בשלהן; ... הכהנים ממירין לא בחטאת ... באשם של ישראל. הוה הוא ... ותר יהיה קדש היינו קדושת ... ממיר שהלה עליו בבית ... לים אף כל תמורה בבית ... לים וכיון שבא ליד כהן יצא ... בעלים הילכך אין ממירין; ... בכור מוכרין אותו. הכהנים ... ם חי ובעל מום חי ושחוט ... רש בו את האשה דממונן הוי; ... יל ראית ליה לכהן זכייה ... ה. דכיון דאין מזבח הוי כולו ... ן; אי בזמן הזה מי איכא תם ... ט. הא אין שוחטין את הבכור ... הזה אלא במומו כדתנן ... ודות מעשה בזכר של רחלים ... ור: לא לעולם בזמן הזה. ... קשיא לן מי איכא תם שחוט ... קתני בברייתא אבל ... לא לא תני הכי אלא ... גופא קמ"ל. דמוכרין אותו ... חי ובזמן הזה:

מסורת הש"ס

[1] (לעיל ו.). [2] רש"ק מ"ו. [3] (פסחים מב.). [4] (לעיל ו.). [5] (פסחים מב.). [6] (לעיל ו.). [7] (לעיל ו.). [8] (פסחים מב.). [9] (לעיל כב.). [10] (לעיל נאמר מאמר אמר). [11] (פסחים מב.). [12] (לעיל ו.). [13] (לעיל ו.). [14] (לעיל ו.). [15] (לעיל ו.). [16] (לעיל ו.). [17] (לעיל ו.). [18] (לעיל ו.). [19] (לעיל ו.). [20] (לעיל ו.). [21] (לעיל ו.). [22] (לעיל ו.). [23] (לעיל ו.). [24] (לעיל ו.).